

Green Power Swedens position om havsbaserad vindkraft¹

Syftet med detta positionspapper är att tydliggöra Green Power Swedens syn på den havsbaserade vindkraftens betydelse och hur investeringar i havsbaserad vindkraft kan genomföras i takt med elektrifieringen och efterfrågan på fossilfri elproduktion.

Elektrifiering av industrier och transporter är vägen framåt för att stärka Sveriges konkurrenskraft och geopolitiska oberoende, såväl som att klara klimatutmaningen. Det förväntas öka behovet på fossilfri el. I dag går dock elektrifieringen långsammare än vad många trott eller hoppats på. Men vi behöver fortsatt hålla kursen och styra mot en elektrifiering av samhället, och bygga ut ny elproduktion i takt med att behovet växer.

Havsbaserad vindkraft är ett av de kraftslag som kan leverera stora volymer ny fossilfri el i takt med industrins efterfrågan för att möjliggöra elektrifiering och stärka Sveriges långsiktiga energiförsörjning och energioberoende. Mogna havsbaserade projekt skulle kunna tillföra kostnadseffektiv storskalig elproduktion, *där- och när* den behövs, i takt med behovet på förnybar el och industrins efterfrågan.

Havsbaserad vindkraft är därför en strategisk tillgång för framtidens energisystem. För att den ska kunna bidra i takt med samhällets elektrifiering behöver staten ta ansvar för att skapa stabila, förutsägbara och konkurrenskraftiga investeringsvillkor.

Det befintliga så kallade öppen-dörr-systemet har successivt fött fram mogna projekt till låg kostnad för samhället. För att ta nästa steg och realisera projekten krävs att utvecklaren investerar ytterligare stora summor, vilket är en risk som är svår för utvecklaren att bära själv på nuvarande marknad. Utredningen *Vindkraft i havet*² landade i slutsatsen att den svenska modellen kan behöva stöpas om när öppen-dörr spelat ut sin roll och att ett auktionsbaserat system kan vara en lösning på detta,

---

¹ Green Power Swedens positioner i detta papper gäller även för annan förnybar elproduktion till havs såsom vågenergi m.m.

² [SOU 2024:89](#).

men att dagens befintliga projekt inte kan realiseras utan statlig riskdelning. Det var även en bedömning i Elmarknadsutredningens betänkande *Spänning i tillvaron*³

I takt med att industrins efterfrågan på fossilfri elproduktion förväntas öka, behöver vi också säkerställa tillräckliga investeringsvillkor för den havsbaserade vindkraften att utvecklas i takt med industrins utveckling.

Sammanfattande position

1. Upprätthåll klimatmålen och se till att industrins elektrifiering kommer igång

Elektrifieringen går i dag långsammare än många tidigare bedömde, vilket också har dämpat efterfrågan på fossilfri el jämfört med tidigare prognoser. Industrins och transportsektorns elektrifiering har inte tagit fart i den takt som förutsågs. För att återstarta elektrifieringen och därigenom stärka efterfrågan på förnybar elproduktion, inklusive havsbaserad vindkraft, krävs ökad tydlighet i klimatpolitiken. Sverige bör driva på för att EU ska ha en fortsatt ambitiös klimatpolitik, samtidigt som vi nationell nivå tydligt upprätthåller klimatmål och andra långsiktiga åtaganden. Till detta behövs även en aktiv politik som verkar för industrins förutsättningar att elektrifiera och ställa om.

2. Utbyggnad av el behöver takta efterfrågan

Sverige behöver en långsiktig, tydlig strategi för att genomföra den elektrifiering som krävs för att nå klimatmålen och säkra energisäkerheten och den svenska industrin. Staten behöver säkerställa taktning mellan utbyggnaden av elproduktion och industrins efterfrågan, så att elproduktionen utvecklas i samma tempo som behoven. Havsbaserade projekt behöver förutsättningar att kunna vara redo att realiseras i takt med efterfrågan. Utan detta riskeras en möjlig utbyggnad på grund av osäkerhet och fördröjning i väntan på ett anvisningssystem. Befintliga och mogna projekt bör prioriteras för att kunna leverera ny elproduktion när elektrifieringen tar fart.

3. Statligt ansvar för anslutning och riskdelning är avgörande för att kunna realisera havsbaserad vindkraft

En grundförutsättning för att kunna bygga havsbaserad vindkraft på dagens marknad är att staten tar ansvar för anslutningen av projekt till havs, i linje med vad som redan gäller på flera andra europeiska marknader. Vid en framtida tydlig ökning

---

³ [SOU 2025:47](#).

av efterfrågan på fossilfri elproduktion kan tvåsidiga marginalkontrakt (s.k. dubbelsidiga CfD:er) vara ett effektivt sätt att minska investeringsrisker. För att vara förberedd när efterfrågan tar fart bör därför formerna för statlig riskdelning och prissäkring utredas i förväg. Åtgärder för förbättrade investeringsförutsättningar bör syfta till att reducera risker snarare än att fungera som subventioner, och utformas så att elmarknadens funktion och flexibilitet bibehålls för både ny och befintlig produktion.

4. Förutsättningarna för tillstånd behöver utvecklas

Tillståndsprocesserna behöver vara förutsägbara, effektiva och tillräckligt flexibla för att möjliggöra att projekt ska kunna realiseras i rätt tid. Tillstånden behöver säkerställa tillräcklig igångsättnings- och drifttid samt möjliggöra teknik för mest effektiv elproduktion. Fördröjningar i tillstånd och anslutning riskerar att hämma utbyggnaden. Tillståndsgivna havsbaserade projekt och projekt i tillståndsfas måste ges möjlighet att gå vidare även under utvecklingen av ett eventuellt nytt anvisningssystem. Samexistenslösningar mellan elproduktion och försvarets intressen behöver tydligt prioriteras, utredas och utvecklas, både processuellt och tekniskt.

5. Osäker nätanslutning bromsar havsbaserad vindkraft

Anslutningsfrågan måste lösas för att undvika att utbyggnaden av havsbaserad vindkraft fastnar i osäkerhet kring nätanslutning. Staten behöver undanröja hinder kopplade till anslutning oavsett riksdelningsfrågan och säkerställa att tillståndsgivna projekt får tydliga besked och, med hänsyn till projektens storlek, en fungerande process för direktanslutning till stamnätet. Utan en lösning för anslutningen finns risk att utbyggnaden hindras, även om projekten i övrigt är konkurrenskraftiga. Osäkerheten kring ett kommande anvisningssystem får inte leda till att anslutningsprocesser avstannar.

Förslag för att möjliggöra investeringar i havsbaserad vindkraft

Obalans mellan tillståndstider, anslutning och elektrifiering

Industrins elektrifiering har försenats på grund av frågetecken runt riktningen på EU:s klimatpolitik samt de långa ledtiderna för byggnation och elanslutningar som gör att efterfrågan på el inte tagit fart. Det har resulterat i att elproduktionen utvecklats snabbare än efterfrågan och vi har på kort sikt ett lägre elpris än vad nyinvesteringar i elproduktion kräver. Utvecklingen av efterfrågan på el och ny elproduktion behöver ske i en mer synkroniserad process och hålla samma takt.

Bristande flexibilitet i tillstånd kan leda till att projekt förfaller trots att de är samhällsekonomiskt motiverade. Industrins elektrifiering riskerar därmed att sakna förutsättningar för att investera i den elproduktion som krävs när elektrifieringen tar fart. Ett växande glapp mellan industrins prisförväntningar och kostnaden för ny elproduktion, i kombination med otydlighet kring styrmedel, anslutning och klimatmål, gör att tillståndsgivna projekt inte når investeringsbeslut. Andra länder erbjuder bättre villkor, riskdelning och tydliga volymmål.

Risk: Strukturell underkapacitet under 2030-talet. Sverige förlorar investeringar och elektrifieringen bromsar.

Förslag:

- Havsplaner, riksintressen och anvisningssystem behöver koordineras och taktas med etappvisa elektrifieringsmål i linje med klimatmålen och svensk industripolitik.
- Det behöver utredas vilken hamninfrastruktur eller hamnkapacitet och annan infrastruktur som är nödvändig för att få till havsbaserad vindkraft i Sverige.
- Samexistenslösningar med försvaret måste utvecklas både tekniskt, rättsligt och processuellt.

Bristande investeringsförutsättningar och avsaknad av statlig riskdelning

Sverige är det enda land i Nordsjöregionen där projektörer själva förväntas bära hela marknadsrisken. På andra marknader används modeller som dubbelsidiga CfD:er, statliga garantier och anslutning genom TSO/DSO. Utan statlig riskdelning går inte projekten ihop ekonomiskt i rådande marknadsläge. Samtidigt efterfrågar även elanvändare långsiktiga investeringsförutsättningar och överblickbarhet vad gäller tidpunkt för när och var ny elproduktion kommer på plats.

Risk: Projekten byggs i andra länder, svensk kompetens och försörjningskedjor försvagas och elintensiv industri förhindras att investera.

Förslag till lösning:

- För att vara förberedd när efterfrågan tar fart bör därför formerna för statlig riskdelning och prissäkring utredas i förväg. En förutsättning för alla marknadsintervenerande stöd bör vara att utbyggnaden taktar efterfrågan på el, att värdet av befintliga och tillståndsgivna projekt tas till vara samt att utformningen bevarar marknadens funktion och flexibilitet. Utred i första hand en modell där staten tar ansvar för anslutningen av havsbaserad vindkraft i form av stamnät till havs i kombination med dubbelsidiga teknikneutrala

CfD:er linje med EU:s rekommendationer och Elmarknadsutredningens bedömning.

- Dessutom kan åtgärder som statliga garantier och lån för att minska kapitalkostnader samt flexibla tillstånd inklusive möjlighet till förlängning utredas för att förbättra marknadsförutsättningarna.

Otydlighet kring nätanslutning till havs

Frågan om kostnaden för anslutning av havsbaserad vindkraft är sedan en tid tillbaka föremål för politisk diskussion. Det finns anledning att se över villkoren jämfört med andra EU-länder för att inte missgynna havsbaserade projekt i Sverige. Samtidigt måste möjligheten till nätanslutning hanteras för att skapa förutsägbarhet. Utan en lösning för anslutningen riskerar även konkurrenskraftiga projekt att inte kunna byggas. I dagsläget har arbetet med att förbereda anslutning av havsbaserad vindkraft i väntan på ett anvisningssystem avstannat.

Risk: Havsbaserad vindkraft fastnar på grund av anslutningshinder snarare än marknadsvillkor.

Förslag:

- Ge Svenska kraftnät i uppdrag att ansluta tillståndsgivna projekt så att anslutningsrisken inte kvarstår i senare del av projekten. Anslutningsrisken omfattar även tillstånd för sjökabeln som behöver ges av regeringen. Detta behöver bli tydligt för tillståndsgivna projekt, projekt i tillståndsfas och för projekt i ett eventuellt kommande anvisningssystem